

2016-06-22

Dnr: KSL/12/0177

Kommunerna i Stockholms län

Information om överenskommelsen om omhändertagande av avlidna

Rekommendation att anta överenskommelse om omhändertagande av avlidna

KSLs styrelse beslutade på sammanträde den 25 februari 2016 att rekommendera länets kommuner att anta överenskommelsen mellan hälso- och sjukvårdsförvaltningen och juridisk person för bårhus inom Stockholms läns landsting samt kommunerna om omhändertagande av avlidna.

Syftet med överenskommelsen är att tydliggöra kostnader, administrativa rutiner och ansvarsfördelning mellan huvudmännen för transport och bårhusförvaring när en person avlider inom kommunernas särskilda boendeformer där kommunen är sjukvårdshuvudman.

Överenskommelsen börjar gälla den 1 juli 2016.

Synpunkter från Stockholms stad

I samband med att KSL rekommenderade överenskommelsen till kommunerna, så kom Stockholms stad in till KSL med formella synpunkter. Framförallt undrade Stockholms stad om det som avtalas i överenskommelsen gällande bårhusförvaring av avlidna är upphandlingspliktigt för kommunerna? Det fanns också en fundering över varför överenskommelsen inte lyfts politiskt inom landstinget.

Stockholms stad hade också en del konkreta förslag till förändringar i överenskommelsen. Bland annat handlar det om att man anser att överenskommelsen bör vara mellan två parter, dvs kommunen och landstinget, och inte mellan tre parter som den är skriven idag. Det innebär att Stockholms stad anser att juridisk person för bårhusen bör tas bort från överenskommelsen. Stockholms stad tycker också att vi bör ta bort texten som handlar om avtalslöst tillstånd i kap 12, 3:e stycket, samt ta bort bilaga 1 ”underlag till kommunens dödsboutredare för tillfällig förvaltning av dödsbo när det saknas företrädare för dödsboet” som inte har med överenskommelsen att göra.

Rättsutredning

Utifrån Stockholms stads frågor har KSL beställt en rättsutredning av Affärskoncept i Stockholm AB för att få en genomlysning och klargörande av det juridiska rättsläget på området. Kan kommuner och landsting ingå avtal med varandra avseende varor och tjänster utan att genomföra ett upphandlingsförfarande enligt lagen om offentlig upphandling?

KSLs slutsats utifrån rättsutredningen är att det i detta fall med bårhusförvaring går att ingå avtal utan upphandling om man tillämpade den sk Hamburgdoktrinen¹. Det finns dock en osäkerhetsfaktor och det är kriteriet gällande privat aktörs gynnande, då ett av bårhusen som också är en part i överenskommelsen om omhändertagande av avlidna, Unilabs AB, är en privat aktör som är upphandlad av Stockholms läns landsting.

Vad händer nu?

De synpunkter som inkommit från Stockholms stad har diskuterats på möte med den politiska ledningsgruppen mellan landstinget och kommunerna (VIS) den 16 juni 2016, samt på KSLs styrelse den 16 juni 2016. Utifrån de diskussionerna har beslutats att ett arbete med att se över överenskommelsen sker efter sommaren med fokus på de synpunkter som inkommit från Stockholms stad, dvs:

- överenskommelsen görs om till en tvåpartsöverenskommelse mellan respektive kommun i Stockholms län och Stockholms läns landsting. Juridisk person för bårhusen tas därmed bort som en part.
- Texten som handlar om avtalslöst tillstånd i kap 12, 3:e stycket, tas bort från överenskommelsen.
- Bilaga 1 som handlar om kommunens dödsboudredare tas bort, då denna del inte har med överenskommelsen att göra.

På KSLs styrelse den 22 september behandlas ett reviderat förslag till överenskommelse. Landstinget kommer också att lyfta överenskommelsen i landstingsfullmäktige under hösten.

Fram tills dess att en ny reviderad överenskommelse rekommenderas till kommunerna, så gäller den nuvarande överenskommelsen från den 1 juli 2016.

¹ EU-domstolen har i en dom i det så kallade Hamburg-målet kommit fram till att samarbeten mellan upphandlande myndigheter som uppfyller vissa kriterier inte omfattas av upphandlingsdirektivets tillämpningsområde. Dessa kriterier är: Det ska röra sig om ett samarbete med ett gemensamt mål av allmänintresse, Inga privata aktörer ska gynnas av samarbetet, Samarbetet ska uteslutande styras av överväganden som syftar till att uppnå ett mål av allmänintresse, Samarbetet ska inte syfta till att kringgå direktivet. I det nya EU-direktivet om offentlig upphandling (Direktiv 2014/24/EU) har Hamburgmålet förts in i lagstiftningen som en doktrin.

KSL och landstingets hälso- och sjukvårdsförvaltning (HSF) tar tillsammans fram ett reviderat förslag till överenskommelse utifrån de punkter som nämns ovan. Avstämning görs med nyckelpersoner i landstinget, Stockholms stad och övriga kommuner.

Bakgrund till överenskommelsen

Kommunen är sjukvårdshuvudman för kommunens särskilda boenden och är därmed också ansvarig för personer som avlider där. I övriga fall (dvs om någon avlider på sjukhus, på allmän plats eller i ordinärt boende) ansvarar Landstinget. Landstinget har inte tidigare tagit ut någon avgift av kommuner som nyttjat landstingets bårhus för förvaring av avlidna, men i och med att landstinget såg över sina rutiner kring omhändertagande av avlidna började man fakturera kommunerna för detta. Det gjordes från 1 januari 2013 utan att man informerade kommunerna om det innan. Detta ledde till att en del kommuner har betalat fakturorna och andra har inte gjort det.

I mars 2014 bjöd HSF in de kommuner som inte betalat fakturor. Mötet resulterade i en muntlig överenskommelse om att landstinget skulle ta fram ett förslag på en överenskommelse mellan kommunerna och landstinget som reglerar kostnadsfördelningen för bårhusförvaringen. På mötet bestämdes också att de kommuner som inte betalat, inte skulle behöva betala bårhusfakturorna innan en överenskommelse fanns på plats.

I samband med detta fick KSLs kansli i uppdrag av KSLs dåvarande sociala välfärdsberedning att samla kommunerna i arbetet med överenskommelsen. En arbetsgrupp träffades och bestämde vad kommunerna ville att en överenskommelse skulle innehålla. Denna information skickades till landstinget. Gruppen enades om att det är angeläget att kostnader, rutiner och ansvarsfördelningen tydliggörs och att det blir en enhetlig hantering för alla kommuner i länet.

Efter att HSF tagit fram ett förslag till överenskommelse skickade KSL under hösten 2015 ut förslaget på tjänstemannaremiss till kommunerna. Förslaget skickades till förvaltningschefer med ansvar för särskilda boenden. Det inkom mycket bra synpunkter från kommunerna. KSL har i dialog med HSF försökt beakta synpunkterna så långt det har varit möjligt, men då kommunerna varit en av tre parter i denna överenskommelse var det inte möjligt att ta hänsyn till alla önskemål.

Har du frågor eller synpunkter kring detta ärende kontakta:

Anna Nerelius, e-post: anna.nerelius@ksl.se, telefon: 08-615 94 08

VÄNLIGA HÄLSNINGAR!

Gunilla Hjelm Wahlberg
KSL, verksamhetschef välfärdsutveckling

Birgitta Rosengren
chef Prehospital vård och
medicinsk service, (HSF)
Särskilda vårdfrågor,
Enheten för Prehospital
vård och Medicinsk
service